

ԹՎԻՆԻՆԳ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

AM/14/ENP/ST/15

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Աղքատության վիճակագրության վերաբերյալ

Գործողություն 4.1. Փորձնական հետազոտության զնահատում և պլանավորում

Առաքելության փորձագետներ

Պրն Դավիդե Դի Լաուրեա, Իտալիայի վիճակագրություն
Պրն Վելի-Սաթթի Տյորմելետո, Ֆինլանդիայի վիճակագրություն

2015թ. սեպտեմբերի 22-25

Վերջնական տարբերակ

ՀՀ ազգային վիճակագրական
ծառայություն

Փորձագետների կոնտակտային տվյալներ

Դավիդե Դի Լաուրեա
Իտալիայի վիճակագրություն
Վիալե Օկեանո Փասիֆիկո 171/173
00144
Հռոմ, Իտալիա
Հեռ.՝ +390652734738
Էլ. հասցե՝ dilaurea@istat.it

Վելի-Մաթթի Տյորմելետո
Ֆինլանդիայի վիճակագրություն
Työrajankatu 13
00022 Ֆինլանդիայի վիճակագրություն
Հելսինկի, Ֆինլանդիա
Հեռ.՝ +358405063161
Էլ. հասցե՝ veli-matti.tormalehto@stat.fi

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 3 30-ից
Բովանդակություն

1. Ընդհանուր մեկնաբանություններ.....	4
2. Գնահատում և արդյունքներ.....	4
3. Եզրակացություններ և առաջարկություններ.....	13
Հավելված 1. Տեխնիկական առաջադրանք	15
Հավելված 2. Առաքելության ծրագիր	17
Հավելված 3. Հանդիպումների մասնակիցներ.....	19
Հավելված 4. Փորձնական հարցերի և ցուցումների ցանկի նախագիծ	20
Հավելված 5. Փորձնական հետազոտության համար առաջարկվող հարցաթերթի կառուցվածք	27

Հապավումների ցանկ

ԵՄ	Եվրոպական միություն
ՀՀ ԱՎԾ	Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայություն

1. Ընդհանուր մեկնաբանություններ

Առաքելության վերաբերյալ սույն հաշվետվությունը պատրաստվել է «Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ» Թվինինգ ծրագրի շրջանակներում: Սա 4-րդ բաղադրիչի առաջին առաքելությունն էր, որի գործողություններն իրականացվել են առաքելության ծրագրի ժամանակացույցի համաձայն:

Առաքելության նպատակներն էին.

- Ընթացիկ իրավիճակի գնահատում
- Միջազգային և եվրոպական ստանդարտների ներկայացում
- Գործող հարցաթերթի վերանայում
- Նոր հարցաթերթի մշակում
- Սոցիալական բացառումների վիճակագրության մշակման պլանի մշակում
- Համապատասխան շահագրգիռ կողմերի ներգրավում քննարկումներում

Փորձագետները կցանկանային իրենց անկեղծ երախտիքը հայտնել բոլոր պաշտոնյաներին և անհատներին Հայաստան կատարած այցի ընթացքում աջակցության և արժեքավոր տեղեկության համար, ինչը մեծապես նպաստել է իրենց աշխատանքին: Սույն զեկույցում տեղ գտած տեսակետները և դիտարկումները պատկանում են փորձագետներին և պարտադիր չէ, որ համընկնեն ԵՄ, ՀՀ ԱՎԾ, Իտալիայի, Ֆինլանդիայի և Դանիայի վիճակագրական ծառայությունների կարծիքների հետ:

2. Գնահատում և արդյունքներ

Ստացված փաստաթղթեր.

- Տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության հարցաթերթ (SSԿԱՀ) (թղթային և էլեկտրոնային տարբերակներ)
- Ընթացիկ ծախսերի, սպառման և եկամտի օրագիր (SSԿԱՀ) (թղթային և էլեկտրոնային տարբերակներ)
- Երեխաների կարիքների հարցաթերթ (թղթային և էլեկտրոնային տարբերակներ)
- Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը (թղթային տարբերակներ)

Ընթացիկ իրավիճակի գնահատում.

Հայաստանյան SSԿԱՀ բովանդակային առումով բավականին հագեցած է և ընդգրկում է սպառում, եկամուտ, կացարան, ինչպես նաև սոցիալական բացառումների բազմաթիվ այլ կողմեր: Տվյալները հավաքագրվում են թղթային հարցաթերթերի (հիմնական հարցաթերթ, սպառման և եկամտի վերաբերյալ տվյալներ, երեխաների կարիքների հարցաթերթ) միջոցով: Ամսական կտրվածքով

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 5 30-ից
հարցազրույց է վերցվում ավելի քան 400 տնային տնտեսություններից, որն
իրականացվում է ՏՏԿԱՀ 48 հարցազրուցավարի կողմից, յուրաքանչյուր
հարցազրուցավար անցկացնում է 9 հարցազրույց:

Ավելին, ներկայացվել է բարձր որակի զեկույց «Հայաստանի սոցիալական
պատկերը և աղքատությունը» թեմայով: 2014 թվականի զեկույցը, որը հիմնված է
2013 թվականի ՏՏԿԱՀ վրա, ներառում է գլուխներ երեխաների աղքատության
վերաբերյալ, որոնք ունեն բաժիններ նյութական զրկվածության և կացարանային
զրկվածության վերաբերյալ:

Չնայած տվյալների հավաքագրման և աղքատության վերաբերյալ Հայաստանի
ՏՏԿԱՀ չափանիշները բավականին բարձր են, հետագա բարելավման համար
նույնականացվել են երկու հիմնական նպատակ. առաջինը՝ մոտարկվել
աղքատության վիճակագրության միջազգային, մասնավորապես եվրոպական
չափանիշներին, երկրորդ՝ բարելավել երեխաների աղքատության և սոցիալական
բացառումների մշտադիտարկումը:

Հետագա բարելավումների համար մտահոգիչ և խոչընդոտ է ռեսպոնդենտի բեռը:
Գործող հարցաթերթը բավականին երկար է և ընդգրկում է բազմաթիվ բարդ
ոլորտներ: Գործող ՏՏԿԱՀ հարցաթերթում հետագա հավելումներ կատարելու
հնարավորությունը բավականին սահմանափակ է:

Փորձնական հետազոտության համար ծրագիր

Սույն փորձնական հետազոտության նպատակն է ստուգել, թե առաջարկված
հարցերը ինչպես կգործեն հայաստանյան համատեքստում: Փորձնական
հետազոտության ծրագրի ընտրանքի չափը պետք է բավարար լինի հարցերի և
հարցաթերթի հոսքի միջոցով խնդիրների հայտնաբերման համար, ինչպես նաև
այն պետք է թույլ տա տվյալների մշակման տեխնիկական փորձարկում և
ցուցիչների և աղյուսակի կազմում: Այն նպատակահարմար չէ արդյունքների
վերլուծության կամ տարածման համար: Հայաստանում «Ժամանակի
օգտագործման հետազոտության» վերաբերյալ փորձնական հետազոտության
ծրագիրն ունեցել է 30 տնային տնտեսություններից բաղկացած ընտրանք:

Փորձնական հետազոտության համար տվյալները պետք է հավաքագրվեն և
մշակվեն նախքան նոյեմբերի սկզբին կայանալիք առաքելությունը: 2016 թվականի
հիմնական հարցաթերթը չի կարող փոփոխությունների ենթարկվել, քանի որ
նյութը պետք է պատրաստ լինի նախապես: 2016 թվականի համար ցանկացած
փոփոխություն կարող է իրականացվել միայն որպես մոդուլ: Փորձնական
հետազոտությունը նախատեսված է այս մոդուլային հարցերը փորձարկելու
համար: Վերջիվերջո փորձնական հետազոտության հարցերի մի ենթաբաժին
պետք է ընդգրկվի հիմնական հարցաթերթի 2016 թվականի լրացուցիչ մոդուլի մեջ:
Մոդուլային հարցաթերթը կարող է ավարտին հասցվել նոյեմբերին կայանալիք
առաքելությունից հետո, հետևաբար այն պետք է պատրաստ լինի մոտավորապես
նոյեմբերի կեսից մինչև նոյեմբերի վերջը: Պետք է հաստատվի՝ արդյո՞ք դա
հնարավոր է:

Հնարավոր տարբերակներ. որպես փորձնական հետազոտության հիմք օգտագործել օգոստոսի կամ հուլիսի ընտրանքները, քանի որ հիմնական հարցաթերթը և տնային տնտեսությունների վերաբերյալ տեղեկությունը արդեն առկա է: Ընտրանքի չափը կախված է ռեսուրսներից (մասնավորապես, տրանսպորտային ծախսեր) և ժամանակից: ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի կողմից ֆինանսական աջակցությունը հնարավոր կլինի միայն 2016 թվականի հունվարից հետո:

Որոշվել է, որ փորձնական հետազոտությունը հիմնված կլինի 48 տնային տնտեսությունների վրա, որոնք կընտրվեն հուլիսի ընտրանքից (օգոստոսի ընտրանքը կմշակվի միայն հոկտեմբերի 10-ին). SS անձնակազմը կընտրի այն տնային տնտեսություններին, որոնք կմասնակցեն փորձնական հետազոտության հարցազրույցին: Այնուհետև, այս 48 տնային տնտեսությունների տվյալները կհավաքագրվեն և կմշակվեն նախքան նոյեմբերի սկիզբը, այնպես որ տվյալները պատրաստ լինեն նախքան հաջորդ առաքելությունը: Սա կարևոր է, այլապես հաջորդ առաքելության ընթացքում փորձագետները անելիք չեն ունենա: Ինչ վերաբերվում է երեխաների զրկվածության վերաբերյալ հարցերին, պետք է ապահովել, որպեսզի փորձնական հետազոտության ընտրանքը ընդգրկի 1-15 տարեկան երեխա ունեցող բավարար չափով տնային տնտեսություններ:

Հարցաթերթի բովանդակությունը

Փորձնական հետազոտության բովանդակության վերաբերյալ քննարկումների մեկնակետը աղքատության ռիսկի և սոցիալական բացառումների ԵՄ ցուցանիշ էր (AROPE): Այն ունի երեք բաղադրիչ. աղքատություն, սուր նյութական զրկվածություն և ցածր աշխատանքային ինտենսիվություն:

Աղքատության չափում

Հայաստանում աղքատության շեմը հիմնված է սպառման տվյալների վրա, քանի որ որակական առումով դրանք ավելի բարվոք են, քան եկամտի վերաբերյալ տվյալները և ավելի լավ են արտացոլում տնային տնտեսությունների տնտեսական բարեկեցությունը: Դա նաև ավելի շատ բացարձակ, քան հարաբերական չափում է: Աղքատության ԵՄ սահմանումը հարաբերական չափում է՝ հիմնված եկամտի վրա: Հայաստանում SSԿԱՀ ընդգրկում է եկամուտ, և ծրագրեր կան հաշվել եկամտի վրա հիմնված աղքատության հարաբերական ցուցիչը SSԿԱՀ-ից: Իսկապես, ինչպես հետո բացատրվեց, սա նաև պահանջվում է ԵՄ-ԵԿՊՎ հարցերից մեկի համար, մասնավորապես, չնախատեսված ծախսեր հոգալու կարողությունը: Հետևաբար, ԵՄ չափանիշների համաձայն աղքատության շեմը (հավասարեցվածի միջնագծի 60 %-ի չափով – օգտագործելով փոփոխված SՀԶԿ համարժեքության սանդղակի բերված տնօրինվող եկամուտը) պետք է հաշվարկվի փորձնական հարցաթերթի համար: Հայաստանի՝ սպառման վրա հիմնված աղքատության չափման դեպքում համարժեքության չափը SՀԶԿ փոփոխված չափը չէ:

Հայաստանում ՏՏԿԱՀ-ի միջոցով չափվում է եկամուտը, ներառյալ այնպիսի եկամուտ, ինչպիսիք են սեփական սպառման համար արտադրված ապրանքը (Օրագրի բաժին X2): Եկամտի բաղադրիչները (Օրագրի բաժին Y) հավաքագրվում են հարկերի գանձումից հետո: Եկամտի վերաբերյալ վարչական տվյալները չեն կիրառվում: Պետք է ուսումնասիրվի հարկերի և սոցիալական նպաստների տվյալները ՏՏԿԱՀ-ի հետ կապելու տարբերակը, չնայած վերջինիս մշակումը հաճախ պահանջում է նշանակալի ռեսուրսներ և ժամանակ: Վարչական տվյալների և եկամտի ու կենսապայմանների հարցման ինտեգրման եվրոպական փորձը նկարագրվում է «ԵՄ-ԵԿՊՎ համատեքստում ռեգիստրների կիրառումը» փաստաթղթի մեջ, որը հրապարակվել է Եվրոստատի կողմից: Աղքատության և սոցիալական բացառումների չափման համար ռեգիստրների տվյալների կիրառումը գործնականում սահմանափակվում է եկամտային աղքատությամբ և չի առնչվում նյութական զրկվածության ցուցանիշին:

Ցածր աշխատանքային ինտենսիվություն

ԵՄ-ԵԿՊՎ ցածր աշխատանքային ինտենսիվության ցուցանիշը պահանջում է տեղեկություն տնային տնտեսության աշխատանքային տարիք ունեցող ցանկացած չափահաս անդամի գործունեության ամիսների վերաբերյալ: Սա համեմատվում է տեսականորեն հնարավոր առավելագույն ամիսների հետ, որ տվյալ անձը կարող էր աշխատել: Յուրաքանչյուր չափահաս անդամին ամիսների մասին լրացուցիչ հարցեր տալը բավականին դժվար կարող է լինել: Փորձագետների կողմից առաջարկվում է Հայաստանում կիրառվող հարցաթերթի առջև նման տվյալներ հավաքելու նպատակ չդնել:

Նյութական զրկվածություն

Ի տարբերություն եկամտային աղքատության և ցածր աշխատանքային ինտենսիվության բաղադրիչների, նյութական զրկվածության բաղադրիչի առումով ԵՄ-ԵԿՊՎ-ին մոտարկումը հնարավոր է թվում, ինչպես նաև սուբյեկտիվ տնտեսական բարեկեցության վերաբերյալ հարցի առումով: Առաջարկվում է կենտրոնանալ այս հարցերի վրա՝ փորձնական հետազոտության ընթացքում փորձարկելով միայն դրանք:

ԵՄ-ԵԿՊՎ-ի նյութական զրկվածության գործող ցուցանիշը, որը բաղկացած է 9 կետից, կվերանայվի: Guio-ի և այլ հեղինակների կողմից կատարված հետազոտությունը¹, որը հիմնված է 2009 թվականի ԵՄ-ԵԿՊՎ նյութական զրկվածության մոդուլի վրա, ուսումնասիրում է նյութական զրկվածության փոփոխականների խորքային որակը և առաջարկում է 13 կետից բաղկացած վերանայված ցանկ: Փորձնական հետազոտության առաջարկության նպատակն է չափել նյութական զրկվածության ցուցանիշի վերանայված տարբերակը, այսինքն 9 կետից բաղկացած ցուցանիշի փոխարեն 13 կետից բաղկացած ցուցանիշ:

¹ Guio, A-C & Gordon, D. & Marlier, E.: «ԵՄ-ում նյութական զրկվածության չափումը». Եվրոստատի մեթոդոլոգիա և աշխատանքային փաստաթղթեր, 2012թ. հրատարակություն: Հասանելի է առցանց. <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888793/5853037/KS-RA-12-018-EN.PDF>.

Guio-ի և այլ հեղինակների կողմից կատարված հետազոտության մեջ ամբողջ բնակչության համար առաջարկվող կետերի ցանկը հետևյալն է.

ա) Անձնական իրեր: Անձը չի կարող իրեն թույլ տալ (բայց կցանկանար ունենալ, այսինքն, տվյալ իրի բացակայությունը «հարկադրված բացակայություն» է և ոչ թե պարզապես ընտրություն).

1. փոխարինել մաշված հագուստը նորով (չօգտագործված),
2. երկու զույգ պատշաճ կոշիկ, ներառյալ մեկ զույգ բոլոր եղանակների համար նախատեսված,
3. շաբաթական փոքր քանակությամբ գումար ծախսել իր վրա,
4. պարբերաբար ժամանցի հնարավորություն,
5. ամենաքիչը ամսական պարբերականությամբ հանդիպել ընկերներին/ընտանիքի անդամներին միասին ճաշելու/խմելու:

բ) «Տնային տնտեսության իրեր», այսինքն տնային տնտեսության մակարդակով հավաքված իրեր (բնակչություն՝ սեփական տնային տնտեսություններում բնակվող):

Տնային տնտեսությունը ֆինանսապես կարող է իրեն թույլ տալ.

6. փոխարինել մաշված կահույքը,
7. երկու օրը մեկ կերակուր մսով, հավով, ձկնով կամ բուսակերային համարժեք կերակուր,
8. հոգալ չնախատեսված ծախսերը,
9. տարին մեկ անգամ մեկ շաբաթյա հանգիստ տնից հեռու,
10. խուսափել պարտքերից (հիփոթեքային վճար կամ վարձավճար, կոմունալ կամ վարձակալության, գնման վճարներ)
11. համակարգիչ և ինտերնետային կապ ունենալը (հարկադրված բացակայություն, այսինքն՝ ֆինանսապես ի վիճակի չէ, բայց կցանկանար ունենալ),
12. տունը բավարար չափով ջեռուցելը (հարկադրված բացակայություն),
13. անձնական օգտագործման մեքենա/ֆուրգոն ունենալը (հարկադրված բացակայություն):

Նախկին ցանկում չընդգրկված, բայց նորում ընդգրկված 13 կետերն են.

➤ 16 + բոլոր մեծահասակների համար.

- փոխարինել մաշված հագուստը նոր հագուստով,
- ունենալ երկու զույգ պատշաճ կոշիկ,
- շաբաթական փոքր քանակությամբ գումար ծախսել իր վրա,
- պարբերաբար ժամանցի հնարավորություն,
- ամենաքիչը ամիսը մեկ անգամ պարբերականությամբ հանդիպել ընկերներին/ընտանիքի անդամներին միասին ճաշելու/խմելու:

➤ Տնային տնտեսությունների մակարդակով.

- մաշված կահույքի փոխարինում,
- ունենալ թե՛ համակարգիչ, թե՛ ինտերնետային կապ (հարկադրված բացակայություն):

Նկատենք, որ կետերի քանակն անհրաժեշտ հարցերի քանակը չէ, օրինակ ԵՄ-ԵԿՊՎ-ում պարտքերը (10-րդ կետ) արձանագրված են երեք առանձին փոփոխականներով:

Փորձնական հետազոտության ընթացքում, նյութական զրկվածության վերաբերյալ հարցերի ամբողջ ցանկը կարող է տրվել՝ հետևելով ԵՄ-ԵԿՊՎ սահմանումներին և ձևակերպումներին: Փորձնական հետազոտության հարցերը և հնարավոր հարցաթերթը կցված են հավելվածներում: Լվացքի մեքենայի, հեռուստացույցի և հեռախոսի հարկադրված բացակայությունը հավանաբար չեն ընդգրկվի վերանայված տարբերակում: Ինչևէ, առաջարկվում է դրանք նույնպես ընդգրկել փորձնական հետազոտության մեջ, որպեսզի հին տարբերակի նյութական զրկվածության ցուցանիշի 9 կետերը նույնպես փորձարկվեն:

Չնախատեսված ծախսեր հոգալու կարողության վերաբերյալ հարցը հիմնված է եկամտային աղքատության շեմի վրա: Այն համարժեքության սանդղակի բերված տնօրինվող տարեկան եկամտի 60 %-ն է բաժանած 12-ի: Հետևաբար, փորձնական հետազոտության համար շեմը պետք է հաշվարկվի ՏՀԿԱՀ-ից ինչպես ԵՄ-ԵԿՊՎ-ում, օգտագործելով ՏՀԶԿ համարժեքության փոփոխված չափը և 60 % շեմը, որպեսզի պահպանվի ԵՄ-ԵԿՊՎ-ի հետ համադրելիությունը:

2016 թվականի հարցաթերթը չի կարող փոփոխվել ժամանակին, հետևաբար փորձնական հետազոտությունից պահված հարցերը պետք է լինեն առանձին մոդուլի մեջ: Մոդուլի և հիմնական հարցաթերթի միջև կլինեն որոշակի համընկումներ, ինչպես վերը նշվեց, եթե փորձնական հետազոտության հարցերը ավելացվեն մոդուլին որպես այդպիսին: Այս համընկումներից կարելի է խուսափել 2017 թվի հետազոտության հարցաթերթը մշակելիս՝ փոփոխելով հարցերը հիմնական հարցաթերթում և մոդուլի փոխարեն ներմուծելով որոշ հարցեր կոնկրետ հիմնական բաժիններում: Հետագայում հիմնական հարցաթերթի (2017 թ,-ի) համար կարելի է քննարկել հետևյալ փոփոխությունները և ուղղումները:

Սպառման օրագիրը, ինչպես և հիմնական հարցաթերթը ներառում են բաժին երկարատև օգտագործման իրերի վերաբերյալ: Ներկայումս միայն երկարատև օգտագործման իրերի բացակայությունն է օգտագործվում որպես նյութական զրկվածության ցուցանիշ, մինչդեռ ԵՄ-ԵԿՊՎ-ում երկարատև օգտագործման իրերի հարկադրված բացակայությունը (դրանք ձեռք բերելու անվճարունակություն, ցանկության դեպքում) չափանիշն է: Հիմնական հարցաթերթում այս չափանիշը պետք է ընդունվի համապատասխան երկարատև օգտագործման իրերի համար:

Հետևաբար, ՏՀԿԱՀ հարցաթերթում անհրաժեշտություն կառաջանա ավելացնել հարցեր «ի վիճակի չէ գնել գունավոր հեռուստացույց » կամ «ի վիճակի չէ գնել լվացքի մեքենա»: Ինչպես նաև ՏՀԿԱՀ Գ8 հարցի համար (հեռախոս կամ բջջային հեռախոս) կարելի է ավելացնել լրացուցիչ կատեգորիաներ «ոչ, որովհետև ի վիճակի չէ» և «ոչ, մեկ այլ պատճառ»:

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 10 30-ից

Թե՛ 9, թե՛ 13 կետից բաղկացած ցանկերի հարցերի վերաբերյալ:

Գ14: լրացուցիչ հարց, արդյո՞ք տնային տնտեսությունն ի վիճակի չէ տունը բավարար չափով ջեռուցել:

Գ26 (մեքենա): եթե ոչ, լրացուցիչ հարց, արդյո՞ք «ի վիճակի չէ» կամ «մեկ այլ պատճառ»:

Բաժին L. ավելացնել հարցեր հետևյալի վերաբերյալ. 1) գրավադրման/վարձավճարների պարտքեր, կոմունալ վճարներ, վարձակալման, գնման կամ այլ փոխառությունների մասով վճարներ 2) ի վիճակի չէ թույլ տալ տարեկան մեկ շաբաթ հանգիստ տնից հեռու 3) ի վիճակի չէ հոգալ չնախատեսված ծախսեր:

SSԿԱՀ հարցաթերթի L բաժնում, հարցերի աղյուսակ 1, տարբերակ 1-ում «անգամ ամենօրյա կերակուրի համար գումարի բացակայություն»-ը պետք է փոխարինվի հետևյալ հարցով. «երկու օրը մեկ մսով, հավով (կամ բանջարեղենային համարժեք) կերակուրի հնարավորության բացակայություն»:

L բաժնում, հարցերի աղյուսակ 1, տարբերակ 2-ը կարող է փոխարինվել հետևյալ հարցով. «փոխարինել մաշված հագուստը նորով»:

Համակարգչի և ինտերնետային կապի մասին հարցերը գտնվում են SSԿԱՀ-ի հարց Գ 8-ում: «Ոչ, որովհետև ի վիճակի չեն» և «ոչ, մեկ այլ պատճառով» հարցեր կարող են ավելացվել Գ8 կետում: Մենք նշեցինք, որ Գ25 հարցը վերաբերվում է համակարգչի և ինտերնետի հասանելիությանը (տանը): Սա թվում է ավելորդ Գ8 կետում, բայց հարկադրված բացակայության վերաբերյալ հարցը Գ8-ի փոխարեն կարող է ավելացվել Գ25-ում:

Երեխաների նյութական զրկվածության ցուցանիշ

Երեխաների նյութական զրկվածության ԵՄ ցուցանիշն ունի երեխաների հետ առնչվող 15 կետ, որտեղ երեխան սահմանվում է որպես 1-15 տարեկան անձ: Որոշ կետեր արդեն ներառված են Հայաստանում կիրառվող երեխաների կարիքների հարցաթերթում (ԵԿՀ), 6-17 տարեկան երեխաների համար, 2013 թվականի հուլիսից: Աշխատելով ԵԿՀ 2015 թվականի սեպտեմբերի տարբերակի վրա՝ 4 փոփոխականների համար հարցի ձևակերպումը նման է ԵՄ-ԵԿՊՎ, իսկ 5 –ի դեպքում դրանք լիովին համարժեք են:

ՄԱԿ երեխաների հիմնադրամին կարող ենք տրամադրել վերջնարդյունքներով աղյուսակներ երեխաների զրկվածության վերաբերյալ՝ տնային տնտեսությունների մակարդակով կիրառելով երեխաներ ունեցող տնային տնտեսությունների վերաբերյալ հարցեր (մաշված կահույքի փոխարինում, թե՛ համակարգիչ, թե՛ ինտերնետային կապ (հարկադրված բացակայություն):

ՄԱԿ երեխաների հիմնադրամի ներկայացուցչի հետ հանդիպումից հետո համաձայնություն ձեռք բերվեց, որ փորձնական հետազոտության համար կառաջարկվի երեխաների զրկվածության վերաբերյալ բաժին, որն ընդգրկում է

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 11 30-ից

երեխաներին առնչվող 6 հարց: Այս 6 հարցերը վերաբերվում են այն կետերին, որոնք դեռևս ընդգրկված չեն ԵԿՀ-ում:

Ավելին, համաձայնություն ձեռք բերվեց, որ նույնիսկ կայանալիք առաքելության ընթացքում պետք է հանդիպում կազմակերպվի ՄԱԿ երեխաների հիմնադրամի ներկայացուցչի հետ, որպեսզի նրանց տեղեկացվի փորձնական հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ և մեկ քայլ առաջ գնալ կապված 2016 թվականի ՏՏԿԱՀ մոդուլի մեջ ընդգրկվելիք երեխաների զրկվածության վերաբերյալ հարցերի հետ:

Սկզբունքորեն, երեխաներին բնորոշ կետերի վերաբերյալ տվյալների հավաքագրման երկու տարբեր ձև գոյություն ունի: Առաջինը ներկայումս օգտագործվում է ԵԿՀ-ում: Այն ենթադրում է տնային տնտեսությունում յուրաքանչյուր երեխայի համար տվյալների հավաքագրում: Երկրորդը հավաքում է տվյալներ տնային տնտեսության մակարդակով բոլոր երեխաների վերաբերյալ՝ ուղղելով հարցեր արդյո՞ք տնային տնտեսության բոլոր երեխաների հիմնական կարիքներն են բավարարվում: Սա այն է, ինչ առաջարկվում է Եվրոստատի կողմից: Մեր կարծիքով, երկրորդ տարբերակն ավելի հեշտ է. այն ենթադրում է ավելի քիչ թվով ռեսպոնդենտներ առանց հավաքագրված տվյալների որակի վրա որևէ կողմնակի ազդեցության:

Ինչևէ, մոդուլի մեջ հավաքագրման այս ձևի ընդունումը տնային տնտեսությունների մակարդակով առաջացնում է որոշակի խնդիրներ՝ կապված հիմնական ԵԿՀ-ում այս նոր հարցերի ինտեգրման հետ երկու տարբեր ձևերի պատճառով:

Փորձնական հետազոտության տվյալների արդյունքների փորձարկումից հետո պետք է կայացվի վերջնական որոշում՝ թույլ տալով, որպեսզի երեխաների հետ առնչվող կետերի ամբողջական շարքը հավաքագրվի համասեռ կերպով: Պետք է հաշվի առնել նաև երեխաների տարիքի չափանիշը:

Ինչ վերաբերվում է փորձնական հարցման բովանդակությանը, այն բաղկացած է երեք մասից. 1) ամբողջ բնակչության համար նյութական զրկվածության վերաբերյալ հարցեր տնային տնտեսությունների մակարդակով, 2) 16-ից բարձր տարիք ունեցող անձանց համար նյութական զրկվածության վերաբերյալ հարցեր անհատի մակարդակով, 3) երեխայի զրկվածության վերաբերյալ հարցեր:

Սուբյեկտիվ բարեկեցություն և առողջություն

«Ծայրը ծայրին հասցնելու» վերաբերյալ հարցը ԵՄ-ԵԿՊՎ-ում բավականին օգտակար է որպես տնտեսական բարեկեցության (կամ նույնիսկ աղքատություն) սուբյեկտիվ ցուցանիշ: Այն պահանջում է միայն մեկ հարց և առաջարկվում է ավելացնել այս հարցը հիմնական հարցաթերթի Լ բաժնում: Հարցը պետք է նաև տրվի փորձնական հարցման ընթացքում: Ձևակերպումը պետք է լինի ճիշտ այնպես, ինչպես ԵՄ-ԵԿՊՎ-ում:

Առողջություն. ընդհանուր առողջական վիճակի վերաբերյալ հարցն ունի հինգ կատեգորիա և դատելով անգլերեն թարգմանությունից համահունչ է ԵՄ-ԵԿՊՎ (PH010 փոփոխական մեծության) առողջության ինքնագնահատման հետ:

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 12 30-ից

Առողջության վերաբերյալ այլ հարցերը ժամանակային առումով ընդգրկում են վերջին 30 օրը (հիվանդ օրերի քանակ, ամենօրյա գործողությունների դադարեցում):

Կացարանային զրկվածություն

Կացարանային ծայրահեղ զրկվածության մակարդակը սահմանվում է որպես գերբնակեցված կացարանում բնակվող բնակչության տոկոսը՝ միևնույն ժամանակ ցույց տալով կացարանային զրկվածության առնվազն մեկ չափում: *Կացարանային զրկվածությունը* վատ պայմանների չափումն է և հաշվարկվում է այն տնային տնտեսությունների համար, որտեղ տանիքը վնասված է, չկա լոգարան կամ ներկառուցված սանհանգույց կամ կացարանը չափազանց մութ է:

Կացարանային ծայրահեղ զրկվածությունն ավելացնում է գերբնակեցվածության չափանիշը: Համարվում է, որ անձն ապրում է գերբնակեցված տնային տնտեսությունում, եթե տնային տնտեսությունը չունի սենյակների նվազագույն քանակ: Տնային տնտեսության նվազագույն պահանջն է ունենալ ա) մեկ սենյակ տնային տնտեսության համար 2) տնային տնտեսությունում մեկ սենյակ յուրաքանչյուր զույգի համար 3) 18 կամ 18-ից բարձր յուրաքանչյուր չամուսնացած անձի համար մեկ սենյակ 4) մեկ սենյակ 12-17 տարեկան միևնույն սեռի չամուսնացած երկու հոգու համար, 5) մեկ սենյակ 12-17 տարեկան յուրաքանչյուր չամուսնացած անձի համար, որը ընդգրկված չէ նախկին կատեգորիայում 6) մեկ սենյակ 12 տարեկանից ցածր երկու երեխայի համար:

Հայաստանի ՏՏԿԱՀ-ում հավաքագրվում է տնային տնտեսությունների ավարտուն անվանացանկ, ներառյալ տնային տնտեսության յուրաքանչյուր անդամի տարիքը և սեռը: Տնային տնտեսության սենյակների քանակի (չհաշված լոգարանը, գուգարանը, խոհանոցը) վերաբերյալ հարցը հարցաթերթի Գ բաժնում է: Հետևաբար, ԵՄ-ԵԿՊՎ չափանիշների համաձայն գերբնակեցվածության ցուցանիշը կարող է հաշվարկվել Հայաստանի գործող ՏՏԿԱՀ միջոցով:

Հայաստանի աղքատության զեկույցում ներկայացված է սենյակների զբաղվածության մակարդակը (յուրաքանչյուր սենյակում տնային տնտեսության անդամները), ինչպես նաև երեխաների կացարանային զրկվածության ցուցանիշը, ներառյալ գերբնակեցվածության մակարդակը: Գերբնակեցվածության շեմը, որը գործում է, 0.43 է կամ յուրաքանչյուր անձի համար ավելի քիչ սենյակ (2014 թվականի զեկույց, էջ 83):

Եզրակացությունն այն է, որ ԵՄ սահմանումների համաձայն կացարանային զրկվածության ցուցանիշները կարող են բխեցվել հետազոտության գործող հարցաթերթից (հետևելով արդյունքի ներդաշնակեցման սկզբունքին): Առաջարկվում է հաշվել, թե՛ կացարանային զրկվածության, և թե՛ կացարանային խիստ զրկվածության ցուցանիշներն ու համեմատել արդյունքները ԵՄ-ԵԿՊՎ երկրների արդյունքների և գերբնակեցվածության՝ ներկայիս հայաստանյան սահմանման հետ:

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 13 30-ից

ԵՄ-ԵԿՊՎ իրավական հիմքերի վերանայումն ընթացքի մեջ է: Առաջարկվում է երեք տարին մեկ անցկացնել մոդուլ կացարանային պայմանների վերաբերյալ: Այս մոդուլից որոշ հարցեր կարող են ընդգրկվել Հայաստանի ՏՏԿԱՀ՝ կացարանային պայմանների վերաբերյալ բաժնում: Բնակչության շրջակա միջավայրի որակի վերաբերյալ հարցերը, ինչպիսիք են HS190 հանցագործություն, բռնություն կամ բարբարոսություն տվյալ տարածքում կամ HS180 աղտոտում, փոշի կամ շրջակա միջավայրի հետ կապված այլ խնդիրներ կարող են դիտարկվել որպես լրացուցիչ հարցեր: Ավելին, Գ17 հարցը («խնդրեմ, գնահատեք ձեր կացարանային պայմանները») հնարավորինս կարող է ներդաշնակեցվել ԵՄ-ԵԿՊՎ HC080 փոփոխական մեծության հետ՝ «ընդհանուր բավարարվածություն կացարանից»:

Գործող ՏՏԿԱՀ հարցաշարի Գ16 հարցը վերաբերվում է կացարանային պայմաններին: Հարցերն ընդգրկում են որոշ ԵՄ-ԵԿՊՎ հարցեր (վնասված տանիք, լուսավորության պակաս, ջեռուցման պակաս, ծանրաբեռնված երթևեկություն, և այլն): Փորձագետները առաջարկում են համեմատել Գ16 հարցը ԵՄ-ԵԿՊՎ կացարանային պայմանների և շրջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրների հետ և պարզել՝ արդյո՞ք դրանց կապակցվածությունը կարելի է բարելավել: Ամբողջական կապակցվածություն անհրաժեշտ չէ, և ԵՄ-ԵԿՊՎ որոշ հարցեր քննադատության են ենթարկվել, քանի որ պատասխանների ցածր որակ ունեն:

3. Եզրակացություններ և առաջարկություններ

Ընդհանուր ճանապարհային քարտեզն է. 1) իրականացնել փորձնական հետազոտությունը 2015 թվականի հոկտեմբերին՝ որպես գործող հարցաթերթի մոդուլ օգտագործելով հուլիս ամիսը որպես շրջանակ, 2) վերլուծել տվյալները և 2015 թվականի նոյեմբերին ավարտին հասցնել մոդուլը 3) 2016 թվականի հարցաթերթին ավելացնել մեկ մոդուլ առանց փոփոխելու հիմնական հարցաթերթը, և 4) այնուհետև՝ 2017 թվականին հնարավորինս փոխել հիմնական հարցաթերթը: 2016 թվականի տվյալները պետք է վերլուծվեն ԹՎինինգ ծրագրում, հետևաբար բոլոր փոփոխությունների հետաձգումը մինչև 2017 թվական հնարավոր չէ:

Փորձնական հետազոտությունը հիմնված կլինի հուլիսի ընտրանքից ընտրված 48 տնային տնտեսությունների վրա: Ծրագրավորողը կընտրի այն տնային տնտեսություններին, որոնք կմասնակցեն փորձնական հետազոտության հարցազրույցին՝ ապահովելով երեխաներ ունեցող բավարար չափով տնային տնտեսությունների ընտրանք:

Այս բոլոր տնային տնտեսությունների վերաբերյալ տվյալներն այնուհետև պետք է հավաքագրվեն և մշակվեն նախքան նոյեմբերի սկիզբը, այնպես որ տվյալները հասանելի լինեն հաջորդ առաքելության ընթացքում, այդ թվում նաև փորձնական հետազոտությունը, հիմնական հարցաթերթը և երեխաների կարիքների հարցաթերթը:

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 14 30-ից

Փորձնական հետազոտության բովանդակությունը հիմնված է ԵՄ-ԵԿՊՎ նյութական զրկվածության թիրախային փոփոխական մեծությունների և այլ համապատասխան մեծությունների վրա: Նպատակն է մոտարկվել ԵՄ-ԵԿՊՎ բովանդակությանն առանց վնասելու Հայաստանի գործող ՏՏԿԱՀ բովանդակությունը: Հստակ նպատակն է ի վիճակի լինել հաշվարկել ծայրահեղ նյութական զրկվածության ցուցանիշն այնպես, ինչպես այն նշված է ԵՄ-ԵԿՊՎ-ում:

Փորձնական հետազոտության համար առաջարկվող հարցաթերթը ներկայացված է հաշվետվությանը կից հավելվածում:

Հավելված 1. Տեխնիկական առաջադրանք

Տեխնիկական առաջադրանք

ԵՄ Թվինինգ ծրագիր AM/14/ENP/ST/15

2015թ. սեպտեմբերի 22-25

Բաղադրիչ 4. Աղքատության վիճակագրություն

Գործողություն 4.1. Փորձնական հետազոտության գնահատում և պլանավորում

0. Բաղադրիչի պարտադիր արդյունքները և չափանիշները.

Պարտադիր արդյունքներ.

- Սոցիալական բացառումների ներդրված և հաշվարկված վիճակագրություն (2017թ. հուլիս)

Չափանիշներ.

- Նախագծվել է հարցաթերթ սոցիալական բացառումների փորձնական հետազոտության համար (2015թ. հոկտեմբեր)
- Իրականացվել է փորձնական հետազոտություն (2015թ. դեկտեմբեր)
- Հաշվարկվել են փորձնական արդյունքները (2015թ. դեկտեմբեր)
- Ներկայացվել է երեխաների համար սոցիալական բացառումների ցուցանիշների համակարգ (2017թ. հուլիս)
- ՀՀ ԱՎԾ աշխատակազմը վերապատրաստվել է սոցիալական բացառումների վիճակագրության հարցերի գծով (2017թ. հուլիս)

1. Գործողության նպատակը

- Ընթացիկ իրավիճակի գնահատում
- Միջազգային և եվրոպական ստանդարտների ներկայացում
- Գործող հարցաթերթի վերանայում
- Նոր հարցաթերթի մշակում
- Սոցիալական բացառումների վիճակագրության մշակման պլանի մշակում
- Համապատասխան շահագրգիռ կողմերի ներգրավվում քննարկումներում

2. Գործողության սպասվող արդյունք

- Ընթացիկ իրավիճակը գնահատված է
- Գործող հարցաթերթը վերանայված է
- Նոր հարցաթերթը նախագծված է
- Փորձնական հետազոտության պլանը մշակված է

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 16 30-ից

- Հաջորդ գործողության համար աշխատանքային ծրագիրը պլանավորված է (գործողություն 4.2-ը ծրագրված է 2015թ. նոյեմբերի 9-13-ը)

3. Մասնակիցներ

ՀՀ ԱՎԾ

Բաղադրիչի ղեկավարներ

- Պրն Գագիկ Գևորգյան, ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի անդամ
- Տկն Դիանա Մարտիրոսովա, ՀՀ ԱՎԾ տնային տնտեսությունների բաժնի պետ

Այլ աշխատակիցներ

- Տկն Արմենուհի Առուշանյան, տեղեկատվական ռեսուրսների կառավարման և տեխնոլոգիաների վարչության ՏՏ զարգացման բաժնի գլխավոր մասնագետ, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն
- Տկն Լուսինե Մարկոսյան, տնային տնտեսությունների բաժնի գլխավոր մասնագետ, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն
- Տկն Աիդա Բադալյան, տնային տնտեսությունների բաժնի առաջատար մասնագետ, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն
- Տկն Արուս Գալստյան, տնային տնտեսությունների բաժնի առաջին կարգի մասնագետ, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն
- Տկն Լաուրա Ավետիսյան, տնային տնտեսությունների բաժնի երկրորդ կարգի մասնագետ, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն

ԱԵ փորձագետներ

Պրն Դավիդե Դի Լաուրեա, փորձագետ, Իտալիայի վիճակագրության ծառայություն

Պրն Վելի-Մաթթի Տյորմելետո, փորձագետ, Վիճակագրություն Ֆինլանդիա

Գործողությանը մասնակցող այլ շահագրգիռ կողմեր

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության, կրթության և գիտության նախարարության, առողջապահության նախարարության, և ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի ներկայացուցիչները նույնպես կընդգրկվեն:

Հավելված 2. Առաքելության ծրագիր

Ժամանակ	Վայր	Միջոցառում	Նպատակ/մանրամասներ
Երեքշաբթի, առավոտ	Հյուրանոց /ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ԹՄԽ ² հետ Հանդիպում ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավարի և ՀՀ ԱՎԾ աշխատակիցների հետ	Քննարկել շաբաթվա ծրագիրը Ընթացիկ իրավիճակի գնահատում Սոցիալական բացառումների վերաբերյալ միջազգային և եվրոպական ստանդարտների ներկայացում ԱԵ կողմից
Երեքշաբթի, կեսօրից հետո	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ ³ Բաղադրիչի ղեկավարի և ՇԵ փորձագետների հետ	Ընթացիկ իրավիճակի վերանայում Կենսապայմանների հետազոտության հարցափերթ Փորձնական հետազոտության պլանի մշակում
Չորեքշաբթի, առավոտ	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավարի և ՇԵ փորձագետների հետ Հանդիպում շահագրգիռ կողմերի հետ	Փորձնական հետազոտության պլանի մշակում Սոցիալական բացառումների վիճակագրության վերաբերյալ նոր հարցաթերթի քննարկում շահագրգիռ կողմերի հետ
Չորեքշաբթի, կեսօրից հետո	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավարի և ՇԵ փորձագետների հետ	Սոցիալական բացառումների վիճակագրության մշակման պլանի նախագծում
Հինգշաբթի, առավոտ	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում շահագրգիռ կողմերի հետ	Հանդիպում ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի հետ՝ քննարկելու ՀՀ ԱՎԾ-ին հետազոտության մասով հնարավոր աջակցությունը
Հինգշաբթի, կեսօրից հետո	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավարի և ՇԵ փորձագետների հետ	Նոր հարցաթերթի մշակում
Ուրբաթ, առավոտ	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավարի և ծրագրի ղեկավարի հետ	ԱԵ փորձագետների բացահայտումների ներկայացում և ձեռքբերված եզրակացությունների համաձայնեցում

² ԹՄԽ – Թվինինգի մշտական խորհրդատու

³ ՇԵ – Շահառու երկիր

Ուրբաթ, առավոտ	ՀՀ ԱՎԾ	Չպլանավորված հանդիպումներ	Վեջնական պարզաբանումներ ԱԵ փորձագետների հետ, հաշվետվության պատրաստում և ներկայացում ՇԵ ծրագրի ղեկավարին
Ուրբաթ, կեսօրից հետո	ՀՀ ԱՎԾ	Ամփոփիչ հանդիպում ՇԵ ծրագրի ղեկավարի հետ	Եզրակացություններ և առաջարկություններ հաջորդ գործողության համար և ՇԵ փորձագետների համար ենթադրվող աշխատանքային ծրագրի ներկայացում
Ուրբաթ, կեսօր	ՀՀ ԱՎԾ		

Հավելված 3. Հանդիպումների մասնակիցներ

ՀՀ ԱՎԾ

Ստեփան Մնացականյան, ՀՀ ԱՎԾ նախագահ
Անահիտ Սաֆյան, ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի անդամ
Գագիկ Գևորգյան, ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի անդամ
Տկն Դիանա Մարտիրոսովա, ՀՀ ԱՎԾ տնային տնտեսությունների բաժնի պետ

Լուսինե Մարկոսյան, տնային տնտեսությունների բաժին
Արուս Գալստյան, տնային տնտեսությունների բաժին
Աիդա Բադալյան, տնային տնտեսությունների բաժին
Ջենմա Ավոյան, Աշխատանքի վիճակագրության բաժին
Սիրանուշ Զեյնալյան, Աշխատանքի վիճակագրության բաժին
Անի Համբարձումյան, Սոցիալական ոլորտի բաժին
Հասմիկ Սիմոնյան, Սոցիալական ոլորտի բաժին
Լաուրա Ավետիսյան, տնային տնտեսությունների բաժին
Արմենուհի Առուշանյան, ՏՏ զարգացման բաժին
Վարսիկ Մենեքերիմյան, Միջազգային վիճակագրական համագործակցության բաժին
Անուշ Խամոյան, Միջազգային վիճակագրական համագործակցության բաժին

External stakeholders:

Լուսինե Երեմյան, ՄԱԿ Երեխաների հիմնադրամ
Դիանա Անդրեասյան, Առողջապահության տեղեկատվական վերլուծական կենտրոն
Արմեն Սահակյան, Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտ
Աստղիկ Մինասյան, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն
Էլլա Մկրտչյան, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն

ԹՄԽ աշխատակազմ

Պիտեր Բոնստեդ Անան Հանսեն, ԹՎԻՆԻՆԳԻ մշտական խորհրդատու
Մարգարիտ Բեջանյան, ԹՄԽ օգնական
Անուշ Պողոսյան, ԹՄԽ թարգմանիչ

Հավելված 4. Փորձնական հարցերի և ցուցումների ցանկի նախագիծ

2015 թ. հոկտեմբերի փորձնական հետազոտության հարցաթերթի նախագիծ

Տնային տնտեսությունների մակարդակով տնային տնտեսության ռեսպոնդենտին տրվելիք հարցեր.

(Տե՛ս ԵՄ-ԵԿՊՎ 2014⁴ և 2009⁵ 65 փաստաթուղթը սահմանումների և պարզաբանումների համար:

Նշում. ԵՄ-ԵԿՊՎ համընդհանուր հարցաթերթ չկա, հետևաբար հարցերի հերթականության համար մասնագրեր չկան:)

SՀ (HS) 011 Նախորդ տասներկու ամիսների ընթացքում տնային տնտեսությունը պարտքերի մեջ եղե՞լ է, այսինքն այն ի վիճակի չի եղել ժամանակին վճարելու՝ ֆինանսական դժվարությունների պատճառով հետևյալի համար.

(ա) վարձակալություն

(բ) հիփոթեքի վճարում

հիմնական կացարանի համար.

1 Այո, մեկ անգամ

2 Այո, երկու կամ ավելի անգամ

3 Ոչ

4 Կիրառելի չէ

SՀ 021 Նախորդող տասներկու ամիսների ընթացքում տնային տնտեսությունը պարտքերի մեջ եղե՞լ է, այսինքն ֆինանսական դժվարությունների պատճառով այն ի վիճակի չի եղել ժամանակին վճարելու հիմնական կացարանի կենցաղային և բնակարանային կոմունալ ծախսերի համար (ջեռուցում, էլեկտրաէներգիա, գազ, ջուր և այլն):

1 Այո, մեկ անգամ

2 Այո, երկու կամ ավելի անգամ

3 Ոչ

4 Կիրառելի չէ

SՀ031 Նախորդող տասներկու ամիսների ընթացքում տնային տնտեսությունը պարտքերի մեջ եղե՞լ է ապառիկի մարումների կամ այլ վարկային վճարումների հետ կապված, այսինքն այն ի վիճակի չի եղել ժամանակին վճարելու ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

⁴<https://circabc.europa.eu/sd/a/2aa6257f-0e3c-4f1c-947f-76ae7b275cfe/DOCSILC065%20operation%202014%20VERSION%20reconciliated%20and%20early%20transmission%20October%202014.pdf>

⁵<https://circabc.europa.eu/sd/a/5ca1c292-cfe5-4e18-b2e5-16604aa51f95/SILC065%20operation%202009%20changes%20highlighted.pdf>

⁵<https://circabc.europa.eu/sd/a/5ca1c292-cfe5-4e18-b2e5-16604aa51f95/SILC065%20operation%202009%20changes%20highlighted.pdf>

⁵<https://circabc.europa.eu/sd/a/5ca1c292-cfe5-4e18-b2e5-16604aa51f95/SILC065%20operation%202009%20changes%20highlighted.pdf>

** Խնդրում ենք հաշվի առնել, որ հիփոթեքային մարումները հիմնական կացարանի համար հանված են:*

1 Այո, մեկ անգամ

2 Այո, երկու կամ ավելի անգամ

3 Ոչ

4 Կիրառելի չէ

S2040 Կարո՞ղ է արդյոք ձեր ամբողջ տնային տնտեսությունը թույլ տալ գնալ մեկշաբաթյա տարեկան արձակուրդ, տնից հեռու՝ այդ թվում նաև մնալով երկրորդ կացարանում կամ ընկերների/բարեկամների հետ:

1 Այո

2 Ոչ

S2050 Կարո՞ղ է ձեր տնային տնտեսությունը թույլ տալ մսով, հավով, ձկնով (կամ բուսակերային համարժեք) կերակուր ամեն երկրորդ օրը:

1 Այո

2 Ոչ

SS 050 Կարո՞ղ է ձեր տնային տնտեսությունը թույլ տալ տունը համարժեք տաք պահել:

1 Այո

2 Ոչ

S2090 Ձեր տնային տնտեսությունը համակարգիչ ունի՞:

Եթե չունեք համակարգիչ.

(ա) Կուզեիք ունենալ սակայն չեք կարող թույլ տալ, թե՞

(բ) Չունեք համակարգիչ այլ պատճառներով, օրինակ՝ չեք ուզում, կամ դրա կարիքը չունեք:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ այլ պատճառ

HD090: Ձեր տնային տնտեսությունը ինտերնետ կապ ունի՞:

Եթե չունեք ինտերնետ կապ.

(ա) Կուզեիք ունենալ սակայն չեք կարող թույլ տալ, թե՞

(բ) Չունեք ինտերնետ կապ այլ պատճառներով, օրինակ՝ չեք ուզում, կամ դրա կարիքը չունեք:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

Ինտերնետ կապի մատչելիությունը պետք է գնահատել անկախ համակարգչի մատչելիությունից: Ինտերնետի մուտքը կարող է լինել սմարթֆոնի, այլ անլար ձեռքի սարքերի (պլանշետ, և այլն...), վիդեոխաղերի վահանակի, նոթբուքի, սեղանադիր համակարգչի, հեռուստացույցի և այլնի միջոցով:

S2070: Դուք ունե՞ք հեռախոս (ներառյալ բջջային հեռախոսը)

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

Բջջային հեռախոսի դեպքում համարվում է, որ տնային տնտեսությունը ունի այդ իրը, եթե անդամներից որևէ մեկն ունի այն:

S2080: Դուք գունավոր հեռուստացույց ունե՞ք:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

S2100: Դուք լվացքի մեքենա ունե՞ք:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

S2 HD080 Ձեր տնային տնտեսությունը կարո՞ղ է թույլ տալ փոխարինել մաշված կահույքը:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

[Նշում. 2009 կամ 2014 փաթ. 65-ում չկա հարցերի ձևակերպում]

«Կահույք» տերմինը համապատասխանում է այնպիսի առարկաների, ինչպիսք են սեղաններ, աթոռներ, մահճակալներ, պահարաններ, զգեստապահարաններ, սպասքապահարաններ, և այլն որոնք դասավորված են կացարանում՝ համապատասխանաբար կամ հարմարավետ ապրելու կամ աշխատելու համար: Նախկինում օգտագործված կահույքը կարող է հաշվի առնվել:

HS110 Ձեր տնային տնտեսությունը ունի՞ մասնավոր օգտագործման մեքենա/ֆուրգոն:

Եթե չունեք մեքենա/ֆուրգոն.

(ա) Կուզեիք ունենալ սակայն չեք կարող թույլ տալ, թե՞

(բ) Չունեք այլ պատճառներով, օրինակ՝ չեք ուզում, կամ դրա կարիքը չունեք:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

HS120 Տնային տնտեսությունը կարող է ունենալ եկամտի տարբեր աղբյուրներ և մեկից ավելի անդամներ կարող են դրանում ներդրում ունենալ: Մտածելով ձեր տնային տնտեսության ընդհանուր եկամտի մասին, կարո՞ղ է արդյոք ձեր տնային տնտեսությունը ծայրը ծայրին հասցնել, այսինքն՝ հոգալ իր սովորական անհրաժեշտ ծախսերը:

1 Մեծ դժվարությամբ

2 Դժվարությամբ

3 Որոշակի դժվարությամբ

4 Բավական հեշտորեն

5 Հեշտորեն

6 Շատ հեշտորեն

HS060 Կարո՞ղ է ձեր տնային տնտեսությունը թույլ տալ անսպասելի պահանջվող ծախս (նշել չափը) և վճարել իր սեփական ռեսուրսների միջոցով:

1 Այո

2 Ոչ

Նշել գումարի չափը = տարեկան միջին տնօրինվող եկամտի 60 %-ը բաժանած 12-ի, կամ ամսական համարժեք տնօրինվող եկամուտ: ՏՀԶԿ փոփոխված սանդղակ (1՝ առաջին մեծահասակի համար, 0.5՝ 14 կամ ավելի մեծ անձանց համար, 0.3՝ 0-13 տարեկան երախաների համար):

Անձնական հարցեր, բոլոր 16 + մեծահասակների համար հավաքագրված տվյալներ

(Տե՛ս ԵՄ-ԵԿՊՎ 2014 և 2009 65 փաստաթուղթը սահմանումների և պարզաբանումների համար)

PD020: Փոխարինու՞մ եք մաշված հագուստը նոր (նախկինում չօգտագործված) հագուստով

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

Շեշտը դրված է մաշված հագուստը նորով փոխարինելու վրա (ինչպես օրինակ կոստյում, ձմեռային վերարկու, սվիտեր և այլն):

Փոփոխական մեծությունը վերաբերվում է մաշված, այլ ոչ հնաճ հագուստին:

PD030: Ունե՞ք ձեր ոտքին համապատասխան երկու գույգ կոշիկ (այդ թվում բոլոր եղանակների համար նախատեսված կոշիկների գույգ)

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

Կոշիկներ գաղափարը պետք է հասկանալ լայն իմաստով: Դա կարող է ներառել երկարաճիտ կոշիկներ, սանդալներ և այլն դիտարկվող երկրի կլիմայական պայմաններից ելնելով: Մյուս կողմից բոլոր եղանակների համար նախատեսված կոշիկները կարող են սահմանվել որպես ամենօրյա կոշիկներ բացի սանդալների և երկարաճիտ կոշիկների:

PD050: Հավաքվու՞մ եք ընկերներիով/ընտանիքի հետ խմելու/ուտելու համար առնվազն ամիսը մեկ անգամ:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

Ընկերներն այն մարդիկ են, ում հետ ռեսպոնդենտը հանդիպում է իր ազատ ժամանակ (այսինքն՝ աշխատանքային ժամերից հետո, հանգստյան օրերին, կամ արձակուրդներին) և ում հետ ռեսպոնդենտը անձնական հարցեր է կիսում: *Ընտանիքը, կամ բարեկամները* պետք է հասկացվեն ամենալայն իմաստով, և պետք է ներառեն հորը/մորը/երեխաներին, քույր-եղբայրներին, տատիկ/պապիկ/ներին, հորաքույր մորաքույրներին, քեռի/հորեղբայրներին, զարմիկներին, եղբոր/քրոջ որդիներին, եղբոր/քրոջ դուստրերին և խնամիներին:

Հավաքվել խմելու/ուտելու համար նշանակում է ուտելով և/կամ խմելով ժամանակ անցկացնել ընկերների և/կամ ընտանիքի (բարեկամների) հետ տանը կամ այլ վայրում (ռեստորան, պանդոկ և այլն): Ուտելու/խմելու համար հավաքվելու մասին «Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ» պատասխանը վերաբերվում է ֆինանսական բացառմանը/զրկվածությանը:

Այս փոփոխական մեծության համար «Ոչ - այլ պատճառ»-ը վերաբերվում է բացառման այլ տեսակի, մասնավորապես՝ սոցիալական բացառմանը: Կարծիք կա, որ այս ձևակերպումը ավելի ադապտացված է տարբեր ազգերի տեսանկյունից, որովհետև ընկերներ տուն բերելը բոլոր երկրներում սոցիալական հարաբերություններ ունենալու հիմնական ձևը չէ: Այս փոփոխական մեծությունը նպատակ ունի հաշվի առնելու զրկվածության բազմամշակութային առանձնահատկությունները, ինչպես նաև զրկվածության ֆինանսական և սոցիալական ասպեկտները:

PD060: Կանոնավոր կերպով մասնակցու՞մ եք ժամանցային միջոցառումների, ինպիսիք են սպորտը, կինոն, համերգը:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

«Կանոնավոր» տերմինը կապված է դիտարկվող միջոցառ/ման/ումների հետ և կարող է որոշվել ռեսպոնդենտի կողմից: Սակայն «այո» պատասխանը պետք է ենթադրի, որ ժամանցային միջոցառումները (բոլորը միասին) արվում են տարեկան մի քանի անգամ:

Դիտարկվող միջոցառում/ներ/ը, ինչպես օրինակ սպորտը, կինոն համերգը և այլն պետք է տեղի ունենան տնից դուրս: Այն(դրանք) կարժենան որոշակի գումար մուտքի և/կամ ճանապարհածախսի համար (օրինակ՝ լող), գնման ծախսերի համար (օրինակ՝ հեծանիվ վարել) կամ մասնակցային ծախսեր՝ կազմակերպված խաղային միջոցառումների համար (օրինակ՝ ֆուտբոլային ակումբի վարձեր): Միջոցառումների ֆորմալ կազմակերպումը կարևոր տարր չէ:

PD070: Ձեզ վրա ծախսու՞մ եք գումարի փոքր չափ ամեն շաբաթ:

1 Այո

2 Ոչ – չեմ կարող թույլ տալ

3 Ոչ - այլ պատճառ

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 25 30-ից

Ձեզ վրա գումարի փոքր չափ ծախսել նշանակում է ազատորեն ծախսել գումար, օրինակ գնալ կինո, գնել նվեր ընկերոջ համար, գնալ վարսահարդարի մոտ և այլն: «Այո» պատասխանը նշանակում է, որ անձը կարող է թույլ տալ փող ծախսել առանց ստիպված լինելու խորհրդակցել ինչ-որ մեկի հետ:

Տնային տնտեսության ռեսպոնդենտին հարցվելիք հարցեր, որոնք առնչվում են երեխաներին:

(Տե՛ս ԵՄ-ԵԿՊՎ 2014 և 2009 65 փաստաթուղթը սահմանումների և պարզաբանումների համար)

Հետևյալ հարցերը պետք է հարցվեն տնային տնտեսության մակարդակով: Եթե երեխաներ չկան (1-15 տարեկան միջակայքում), պատասխանի կատեգորիան պետք է լինի «Ոչ կիրառելի»:

Նույնիսկ եթե երեխաներից մեկը ունի որևէ չբավարարված կարիք, ապա ենթադրվում է, որ տնային տնտեսության երեխաների ամբողջ խմբի համար այն բավարարված չէ:

Նույնիսկ եթե մեկ երեխա չի բավարարել որևէ կարիք, քանի որ տնային տնտեսությունը չի կարող թույլ տալ իրեն, ապա պատասխանի կատեգորիան պետք է լինի «Ոչ, որովհետև տնային տնտեսությունը չի կարող դա թույլ տալ»:

Ինչ վերաբերում է պարենի կամ սնվելու կարիքներին, ապա կերակուրը և տարբեր սննդամթերքը կարող են ընդունվել տարբեր ժամանակ և/կամ տեղերում: Տնային տնտեսության երեխաները պարտադիր չէ կիսեն միևնույն սնունդը:

HD100: Մի քանի նոր հագուստ (նախկինում չօգտագործված)

1 Այո

2 Ոչ – որովհետև չի կարող թույլ տալ

3 Ոչ – ցանկացած այլ պատճառ

4 Ոչ կիրառելի

Շեշտը դրված է երեխայի մի քանի նոր հագուստ ունենալու մատչելիության վրա: Ոչ բոլոր շորերը պետք է լինեն նոր, որոշները կարող են լինել նախկինում օգտագործված: Սա մասնավորապես փոքր երեխաներին է վերաբերվում: Փոփոխականը վերաբերվում է մաշված հագուստին, այլ ոչ հնաոճ հագուստին:

HD120: Թարմ մրգեր և բանջարեղեն օրը մեկ անգամ:

1 Այո

2 Ոչ – որովհետև չի կարող թույլ տալ

3 Ոչ – ցանկացած այլ պատճառ

4 Ոչ կիրառելի

Պահաճոյացված միրգը և բանջարեղենը պետք է բացառել:

HD130: Օրեկան երեք-անգամյա սնունդ

1 Այո

2 Ոչ – որովհետև չի կարող թույլ տալ

3 Ոչ – ցանկացած այլ պատճառ

4 Ոչ կիրառելի

Օրեկան երեքանգամյա սննդի ընդունումը պետք է հասկացվի որպես նախաճաշ, ճաշ և ընթիք: Կերակուրը կարող է չպատրաստվել (չեփվել):

HD140: Մսով, հավով, ձկով (կամ բուսականային համարժեք) կերակուր օրեկան առնվազն մեկ անգամ:

1 Այո

2 Ոչ – որովհետև չի կարող թույլ տալ

3 Ոչ – ցանկացած այլ պատճառ

4 Ոչ կիրառելի

HD190: Հատուկ առիթները նշելը (ծնունդներ, տարեդարձներ, կրոնական միջոցառումներ)

1 Այո

2 Ոչ – որովհետև չի կարող թույլ տալ

3 Ոչ – ցանկացած այլ պատճառ

4 Ոչ կիրառելի

Սա վերաբերվում է ծնունդներին, տարեդարձներին, կրոնական միջոցառումներին (կապված երեխաների հետ):

HD210: Դպրոցական էքսկուրսիաներ և դպրոցական միջոցառումներ, որոնք վճարովի են

1 Այո

2 Ոչ – որովհետև չի կարող թույլ տալ

3 Ոչ – ցանկացած այլ պատճառ

4 Ոչ կիրառելի

Եթե կան երեխաներ, որոնք 1-15 տարեկան են, բայց դպրոց չեն հաճախում, պետք է կիրառել «4» արժեքը:

Եթե հարցազրույցը տեղի է ունենում դպրոցական արձակուրդների ընթացքում, հղում արեք դպրոցական ժամականակահատվածին:

Նույնիսկ եթե մեկ երեխա չի մասնակցում դպրոցական էքսկուրսիաներին և միջոցառումներին, ապա ենթադրվում է, որ տնային տնտեսության երեխաների ամբողջ խումբը ևս չի մասնակցում:

Այս փոփոխականը վերաբերվում է միայն դպրոցի կողմից կազմակերպվող միջոցառումներին:

**Հավելված 5. Փորձնական հետազոտության համար
առաջարկվող հարցաթերթի կառուցվածք
Հարցաթերթի կառուցվածք.**

1. Կարող եք ասել արդյոք Ձեր տնային տնտեսությունը...

	1. Այո	2. Ոչ, որովհետև չի կարող թույլ տալ	3. Ոչ, որևէ այլ պատճառ
HS090 ունի համակարգիչ			
HD090 ունի ինտերնետային կապ			
HS080 ունի հեռախոս (ֆիքսված կամ բջջային կապ)			
HS090 ունի գունավոր հեռուստացույց			
HS100 ունի լվացքի մեքենա			
HS110 ունի ավտոմեքենա/ֆուրգոն անձնական օգտագործման համար			
HD080 կարող է փոխարինել մաշված կահույքը եթե կարիք լինի			

**2. Նախորդ տասներկու ամիսների ընթացքում տնային տնտեսությունը
պարտքերի մեջ եղե՞լ է, այսինքն ի վիճակի չի եղել ժամանակին վճարելու
հետևյալի համար՝ ֆինանսական դժվարությունների պատճառով**

	1 Այո, մեկ անգամ	2 Այո, երկուսից ավելի անգամ	3 Ոչ	Ոչ կիրառելի
HS011 վարձակալության կամ հիփոթեքի վճար հիմնական կացարանի համար				
HS021 հիմնական կացարանի կենցաղային և բնակարանային կոմունալ ծախսեր (ջեռուցում, էլեկտրաէներգիա, գազ, ջուր, և այլն)				
HS031 ապառիկի կամ այլ վարկերի մարումներ				

3. Կարո՞ղ եք ասել արդյոք ձեր տնային տնտեսությունը կարող է թույլ տալ...

	1 Այո	2 Ոչ
<i>HS060 անսպասելի պահանջվող ծախս ... դրամի չափով և վճարել իր սեփական ռեսուրսների միջոցով (առանց պարտք վերցնելու կամ ֆինանսական օգնություն խնդրելու)</i>		
<i>HH050 տունը համարժեք տաք պահել</i>		
<i>HS050 մսով, հավով, ձկով (կամ բուսական բաղադրանքով) կերակուր ուտել ամեն երկրորդ օրը</i>		
<i>HS040 մեկշաբաթյա տարեկան արձակուրդ, տնից հեռու՝ այդ թվում նաև մնալով երկրորդ կացարանում կամ ընկերների/բարեկամների հետ</i>		

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ 29 30-ից
HS120 A Տնային տնտեսությունը կարող է ունենալ եկամտի տարբեր աղբյուրներ և մեկից ավելի անդամներ կարող են դրանում ներդրում ունենալ: Մտածելով ձեր տնային տնտեսության ընդհանուր եկամտի մասին, կարո՞ղ է արդյոք ձեր տնային տնտեսությունը ծայրը ծայրին հասցնել, այսինքն հոգալ իր սովորական անհրաժեշտ ծախսերը:

- 1 Մեծ դժվարությամբ
- 2 Դժվարությամբ
- 3 Որոշակի դժվարությամբ
- 4 Բավական հեշտորեն
- 5 Հեշտորեն
- 6 Շատ հեշտորեն

4. Տնային տնտեսությունում 16 և բարձր տարիքի յուրաքանչյուր անձի համար կարո՞ղ եք ասել, որդյոք նրանք ունեն կամ անում են հետևյալը:

SS անդամի նույնական ացման քարտի համարը >=16 տարեկան	PD030 ունի իր ոտքին համապատ ասխան երկու գույգ կոշիկ (այդ թվում բոլոր եղանակներ ի համար նախատեսվ ած կոշիկների գույգ)	PD020 մաշված հագուստը նոր (ոչ նախկինում օգտագործվ ած) հագուստով	PD050: Հավաքվում է ընկերների ով/ընտանի քի (բարեկամն երի) հետ խմելու/ուտ ելու համար առնվազն ամիսը մեկ անգամ	PD060: Կանոնավոր կերպով մասնակցում է ժամանցային միջոցառումն երի, ինպիսիք են սպորտը, կինոն, համերգը	PD070 Իր վրա շաբաթական ծախսում է փոքր չափի գումար
	1 Այո 2 Ոչ, որովհետև չի կարող թույլ տալ 3 Ոչ - ցանկացած այլ պատճառ				
Մեծահաս ակ 1					
Մեծահաս ակ 2					
...					
Մեծահաս ակի N					

Կարող եք ասել, թե արդյոք ձեր տնային տնտեսությունում 1 տարեկանից բարձր բոլոր երեխաները (16 տարեկանից ցածր) ունեն կամ անում են հետևյալը....

	1. Այո	2. Ոչ, որովհետև տնային տնտեսությու նը չի կարող թույլ տալ	3. Ոչ – ցանկացած այլ պատճառ	4. Ոչ կիրառելի
HD100 Ունե՞ն նոր շորեր				

<i>(նշ օգտագործված)</i>				
<i>HD120 Թարմ միրգ և քանջարեղեն ուտու՞մ են օրեկան մեկ անգամ:</i>				
<i>HD130 Օրեկան երեք անգամ սնվու՞մ են:</i>				
<i>HD140 Օրեկան առնվազն մեկ անգամ ուտու՞մ են մսով, հավով, ձկով (կամ բուսական բյուրեղային համարժեք) կերակուր:</i>				
<i>HD190 Հատուկ առիթներ տոնու՞մ են (ծնունդներ, տարեդարձներ, կրոնական միջոցառումներ):</i>				
<i>HD210 Մասնակցու՞մ են դպրոցական էքսկուրսիաների և դպրոցական միջոցառումների, որոնք գումար արժեն:</i>				